

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Compendium Totius Tractatus De S. Matrimonij Sacramento R. P. Thomæ Sanches E Soc. Iesv

Sánchez, Tomás

Coloniæ Agrippinæ, 1624

3. Matrimonium.

urn:nbn:de:hbz:466:1-41559

4 Maritus propriâ authoritate adulteros in delicto repertos enecans, licet sit iudex, admittit culpam lethalem homicidij contra iustitiam, & tenetur restituere damna instar aliorum homicidarum. Secus dicendum, si interficiat illos sententia iudicis sibi traditos, ut eos, si velit, necet, si non liuore vindictæ, sed iustitiæ zelo id efficiat. Quod idem dicendū, licet ille sit etiam adulter, *lib. 10. disp. 8. à nu. 35. vsque ad 44.*

5 Maritus potest, renitente vxore, se vendere, peccabit tamen mortaliter, si fiat venditio sine iusta causa, non tamen contra iustitiâ, sed, erit iusta causa, si vxor possit eum facile sequi. Vxor tamen vendens se sine consensu mariti, peccat mortaliter contra iustitiam, *l. 7. tota disp. 23.*

6 Maritus potest licitè simul cum vxore esse pater in Baptismo, vel Confirmatione, *l. 7. disp. 57. nu. 5.*

7 Maritus non potest mutare habitum sine licentia vxoris, nec vxor sine licentia mariti, v.g. induere habitum beatarum, vel heremitarum, *l. 9. disp. 3. nu. 9.*

Matrimonium.

1 Matrimonium solet nuncupari sic, quia mulier nubit, ut mater efficiatur. Item vocantur nuptiæ, & connubium ab obnubendo, seu velando, quia quasi nube obtegatur virgo velamine quodam, dum benedicitur. Tandem appellatur coniugium ab effectu, eo quod

duos, ut una caro efficiantur, coniungit, *lib. 1. in proœmio, nu. 4.*

2. Mutus simul, ac surdus à natura, si intellectum perspicacem habeat, ita ut signis edoceri possit, quid sit matrimonium, & signis indicare consensum, validè contrahit sponsalia, & matrimonium. Secus si simul sit cæcus, etiam casu, nisi antequam in hæc incideret, nosset, quid esset matrimonium, *lib. 1. disput. 8. nu. 11. & 13.*

3. Contrahens matrimonium fictè, peccat mortaliter, nisi ex urgente causa, ut gratia vitandi magni scandali, id faceret. Matrimonium tamen contractum post illud fictum, est validum, *lib. 1. disp. 11. nu. 1. & 2.*

4. Contrahens matrimonium fictè, tenetur verè contrahere, quando sequitur notabile damnum fœminæ, quamvis non sit virgo, & quamvis fictè contrahens copulam non habuerit. Secus quando contrahentes sunt disparis cõditionis: vel quando timentur pessimi exitus probabiliter. Attamen quoties fictè contrahens tenetur iure contrahere, non est absolvendus, donec verè contrahat, quamvis se contracturum proponat, *lib. 1. disp. 11. à n. 3. vsq. ad 11.*

5. Matrimonium impuberum, vel puberis cum impubere, habet vim sponsalium etiam post Conc. Trid. Nō tamen sunt sponsalia verè, & simpliciter, sed iuris interpretatione, *lib. 1. tota disp. 21.*

6 Matrimonium est coniunctio maritalis viri & foemine inter legitimas personas indiuiduae vitae consuetudinem retinens, *l. 2. disp. 1. nu. 1.*

7 In matrimonio septem inveniuntur, scilicet mutus consensus, externus contractus, mutua corporum traditio, quoddam vinculum ortum ex illo contractu, mutua obligatio ad reddendum debitum: ius quod est in utroque ad alterum, usus, & consummatio matrimonij. Sed essentia matrimonij solum consistit in vinculo illo, quo formaliter coniuges sunt uniti, quod oritur ex mutua traditione, & est realis fundata in actione externa reali, scilicet contractu, *l. 2. disp. 1. nu. 2. 6. & 7.*

8 Matrimonium dicitur (coniunctio) ut explicetur essentia (maritalis) ut explicetur fundamentum (inter legitimas personas) hoc est, non habentes impedimentum dirimens (indiuiduam vitae consuetudinem retinens) ad explicandum, quod non est solubile, sicut alij contractus, qui communi consensu tolluntur, *lib. 2. disp. 1. nu. 8.*

9 Matrimonium diuiditur in legitimum, ratum, & consummatum. Legitimum est, quod contrahitur inter infideles. Ratum, quando est sacramentum nondum consummatum. Et sic matrimonium infidelium dicitur legitimum, sed non ratum. Consummatum dicitur, quando est iam copula carnali perfectum, *lib. 2. disp. 1. num. 9.*

10 Matrimonium non est naturale homini, quasi

quasi ex proprijs naturæ proueniens, ut mo-
ueri sursum est naturale igni; est tamen natu-
rale ex naturali inclinatione proueniens, &
matrimonium ideo est insolubile, quia si li-
bera esset coniunctio, & vagus concubitus,
esset incerta proles, & ex incertitudine repe-
ceret amor, & educationis cura. Et ideo va-
gus concubitus est peccatum mortale: quia
contrariatur debitæ propagationi naturæ hu-
manæ, *lib. 2. tota disp. 2.*

11 Præceptum matrimonij, dum genus hu-
manum paucis continebatur, obligabat sin-
gulos: nunc autem minimè. Tamen nunquam
cessare potest in communi: secùs in particu-
lari, ut videmus, & pereuntibus omnibus, ex-
ceptis monachis, monachi tenerentur matri-
monium contrahere. Et nunc potest esse ca-
sus, in quo aliquis teneatur sub mortali matri-
monium inire, v. g. ad sedandas seditiones, ut
si sit filius Regis, *lib. 2. tota disp. 3.*

12 Matrimonium ante lapsum Adami fuit
institutum à Deo in officium naturæ, ac præ-
ceptum in illis verbis Genes. (Crescite & mul-
tiplicamini:) post verò institutum fuit in re-
medium concupiscentiæ: at in lege noua, ut
sit sacramentum, in illis verbis (quos Deus cõ-
iunxit, homo non separet) fuit tamen appro-
batum Ioa. 2. quando Christus interfuit nup-
tjjs, *lib. 2. tota disp. 4.*

13 Verba seu ligna, quibus consensus expri-
mitur, sunt sibi inuicem materia, & forma, se-
cun-

cundum diuersas rationes, id est, in quantum determinatur, sunt materia: in quantum vero determinant, sunt forma. Et matrimonium non tantum, dum est in fieri, sed dum est in facto esse, est sacramentum, vt Eucharistia. Et tunc eius materia sunt ipsi contrahentes, *lib. 2. tota disp. 5.*

14 Parochus nunquam fuit minister sacramenti matrimonij, nec est post Trid. sed ipsi contrahentes sunt ministri conficientes sacramentum matrimonij. Et tamen affecti peccato mortali non peccant c^o ratione, qua ministrant. Et idem dicendum de sacerdote assistente, aut benedicente nuptias, *lib. 2. tota disputat. 6.*

15 Matrimonium in lege naturæ, & veteri non fuit sacramentum, nec gratiam conferebat, sed fuit contractus naturalis. Potest tamen dici, quod fuit sacramentum largè, & improprie. Et licet non conferebat gratiam gratum facientem, potest dici contulisse aliquod genus gratiæ, dum erat licitus ille actus conjugalis, *l. 2. tota disp. 8.*

16 Matrimonium infidelium nunc, vel fidelis cum catechumena ex Pontificia dispensatione contractum, non est sacramentum, *l. 2. tota disp. 8.*

17 Quando infideles conuertuntur, non opus est, vt iterum coram parochio, & testib. contrahant secundum Trident. *Sess. 24. cap. 1.* Tamen possunt, sed non tenentur recipere bene-

benedictiones, & quando ambo baptizantur, efficitur statim sacramentum, sine consensu aliquo nouo, *lib. 2. tota disp. 9.*

28 Matrimonium fidelium in noua lege est verè, ac propriè sacramentum gratiam conferens, *lib. 2. disp. 10. num. 2.* Vtrum autem sit vnicum sacramentum? Affirmat Doctor, *ibid. numer. 5.*

19 Actus contrahentium sunt sacramentum tantum. Effectus sacramenti est res tantum. Et vinculum, quo coniuges perseverant, dicitur res & sacramentum simul, *lib. 2. disp. 10. num. 3.*

20 Gratia sacramentalis sacramenti matrimonij habet duplicem effectum. Alter est concupiscentiam reprimere: alter verò est efficere, vt coniuges fideliter sibi assistant, operas suas communicent, ac prolem religiosè educant, *l. 2. disp. 10. nu. 4.*

21 Contrahentes matrimonium intentione faciendi contractum, & non sacramentum, contrahunt verè, & validè, licèt intentio procedat ex errore, si habeant intentionem faciendi, quòd faciunt fideles. Secùs si habent intentionem faciendi, quod in ipsis est, v. g. habentes veram intentionem contrahendi merum contractum, tunc enim nihil validè fit, *l. 2. disp. 10. num. 6.*

22 Matrimonium contractum per procuratorem fuit validum ante Conc. Trid. & nunc post illud seruata eius forma, & est sacramentum

tum conferens gratiam. Sed procurator nec minister est, nec in ipso recipitur sacramentum nec verba ipsius sunt materia, nec forma sacramenti. Et sic optimè faciunt contrahentes per procuratorem, si postea iterum ineamt matrimonium ad tollendos scrupulos, *l. 2. disp. 11. à nu. 20. vsq. ad 32.*

23 Quatuor requiruntur, ut procurator validum ineamt matrimonium, v. g. ut habeat speciale mandatum ad matrim. contrahendum cum certa persona, saltem ore tenus expressum, vel per literas, & quod per se ipsum exequatur mandatum, nisi aliud expresse contineatur, & quòd tempore, quo procurator contrahit, potestas non sit reuocata, licet reuocatio sit merè interna, vel tacita, & non intimata procuratori, & licet intercedat iuramentum de non reuocando, *l. 2. disp. 11. à nu. 3. vsq. ad 10.*

24 Si ille, qui misit procuratorem, nec consentit, nec dissentit, sed occupatur in alijs, validè contrahit matrimonium. Idem dicendum, si in amentiam incidat. Et si prius finxit animum, postea tempore contractus habuit verum animum contrahendi. Item potest talis procurator constare sine scriptura. Et diuersitas sexuum non requiritur procuratoribus, *lib. 2. disp. 11. à nu. 11. vsq. ad 15.*

23 Verba quibus utitur procurator, sunt hæc, (talis consentit in te, vel accipit te in virum, vel uxorem, me mediante: vel accipio te in virum, vel in uxorem nomine talis personæ.)

Et si

Et si procurator fines mandati excedat, nullum facit matrimonium, ut de contrahendo certâ dote. Secus, si ponatur seruari formâ Trid. & omittat denuntiationes, siue cum dispensatione Ordinarij, siue sine illa, *l. 1. disp. 1. nu. 16. vsque ad 18.*

26 Matrimonium contractum per epistolam iure antiquo erat validum, & est modo post Concil. Trident. *Sess. 24. cap. 1. de Matrimonio.* Et est sacramentum, si alter consentiat, lectâ epistola, coram parcho & testibus, *lib. 2. tota disp. 12.*

27 Matrimonium ratum, & consummatum differunt quoad significationem. Et consummatum est saltem iure diuino indissolubile. Item matrimonium consummatum infidelium est indissolubile, nisi alter solus ad fidem conuertatur, quia tunc dissoluitur ex Christi dispensatione. Quæ omni moda indissolubilitas non competit matrimonio ex iure nature, nec ratione sacramenti, sed ex significatione, qua Christus euexit illud ad significandam unionem indissolubilem Christi cum Ecclesia per carnem assumptam. Aliqualis tamen de natura matrim. Et ita competit etiam matrimonio rato de iure diuino, & naturali. Et sic omni moda inseparabilitas conuenit matrimonio consummato ex iure Christi diuino positiuo, posito in illis verbis Matth. 19. (quos Deus coniunxit, homo non separet,) *lib. 2. disp. 13. nu. 1. vsq. ad 8.*

28 Matrim-

28. Matrimonium infidelium dissoluitur per alterius conuersionem, Et ratum fidelium per professionem, ex Christi dispensatione, quæ dispensatio est matrimonio conformis, *lib. 2. disp. 13. nu. 9.*

29. Indissolubilitas matrimonij rati non omnino prouenit ex sua natura nudè sumpta, sed ex sua natura iuncta diuinæ constitutioni. Vnde mutuo consensu non potest dissolui, *lib. 2. disp. 13. nu. 10.*

30. Matrimonium ratum iure naturali, & diuino dirimit subsequens matrimonium consummatum, *lib. 2. disputat. 14. numer. 5. in fine.*

31. Vinculum matrimonij rati omnino dirimitur per solemnem religionis professionē alterius sponsi. Et per vota quarundam uiuentium in communi profitentium, quæ sunt veræ religiosæ. Et per professionem monialium, & clericorum militarium in clausura uiuentium, uel equitum ordinum militarium, qui sunt verè religiosi. Secus dic de uotis emissis à Beati Sancti Dominici, & tertij Ordinis D. Francisci, & de voto Coadiutorum formatorum Societatis Iesu, licèt factò publicè, & de voto uitæ eremiticæ, & de ascensu ad ordinem sacrum, uel Episcopatum. *lib. 2. disp. 18. à num. 3. usque ad 9.* Vtrum autem professio dirimat matrimonium ratum de iure diuino positum, affirmat Doctor, *lib. 2. disputat. 19. numer. 3.*

32 Matrimonium ratum dissoluitur, quando vterque communi consensu profiteretur, vel alter tantum, & manens in sæculo vouet continentiam, *lib. 2. tota disp. 20.*

33 Non consummatur matrimonium, nec oritur affinitas per semen non receptum in vase naturali, vel receptum arte, aut ministerio Dæmonum, absque vasis penetratione, nec per penetrationem vasis sine effusione seminis, nec per seminationem sponsæ, & non sponsi, nec etiam (vt probabile est) per seminationem sponsi, & non sponsæ, nec per copulã præcedentem matrimonium. Et vt consummetur, requiritur necessario, vt semen virile vas sponsæ subintret, *l. 2. d. 21. n. 1. 2. 5. 6. & 13.*

34 Vir deflorans fœminam dolosè, v. g. sine animo consummandi post matrimonium ratum sine seminis effusione, non potest ingredi religionem. Secus dicendum, si habebat animum consummandi, *lib. 2. disputat. 21. numer. 7.*

35 Matrimonium requirit mutuum consensum: & dicitur causa non tantum efficiens extrinseca, sed etiam formalis, si intelligatur, vt matrimonium est sacramentum. Et si dicitur causa in quantum internus consensus est causa externi contractus matrimonij: & in quantum matrimonium est coniunctio maritalis, & in quantum exprimitur per verba, est causa efficiens, *l. 2. tota disp. 25.*

36 Matrimonium ex tribus bonis, quæ in
eo re-

eo reperiuntur, excusatur nempe ex bono fidei, prolis, & sacramenti, *l. 2. disp. 29. n. 2.*

37 Quamuis actus matrimonij de se sit licitus, affert secum tria detrimenta, quæ sunt. 1. Perpetua seruitus, quod compensatur bono sacramenti. 2. In ipso matrimonij actu voluptas tanta, ut mentem absorbeat, quod compensatur bono prolis: & licet non sequatur semper, saluatur in fine extrinseco. 3. Nimia sollicitudo placendi coniugi, quod compensatur bono fidei, id est, fidelitatis, quâ coniuges sibi mutuo obligantur ad reddendum debitum, & negandum alteri, *l. 2. disp. 29. nu. 4.*

38 Hæc bona non adueniunt matrimonio ab extrinseco, sed sunt de ratione matrimonij. Bideo non indiget illis quasi quibusdam externis equis ad illud honestandum, sed quasi causantibus in ipso intrinsecè honestatem. Et matrim. non irritatur ob quemcunq; peruersum finem, qui eius substantiæ, & trib. bonis dictis aduersetur. Tamen contrahens matrimonium debet saltem implicite intendere bonum sacramenti, sine quo non fit sacramentum nec matrimonium. Et licet omnia bona sint de eius essentia quoad obligationem, tamen quoad executionem minime, dempto bono sacramenti, *libr. 2. disputat. 29. à numer. 5. usque ad 12.*

39 Matrimonium fuit institutum primò in officium naturæ ad propagationem sobolis: secundo in remedium concupiscentiæ, & ad eui-
randam

tandam fornicationem. Et hoc est quatenus ordinatur ad copulam. Quatenus tamen est contractus alius finis est, ut traditio potestatis corporis alteri coniugi, & mutua animorum coniunctio. Et ultra hos potest contrahens intendere alios extraneos, ut pulchritudine, diuitias, & delectationem. Et hi aut considerantur ut causa principalis, aut ut causa secundaria, licet sit causa sine qua non, *lib. 2. disp. 29. num. 4. & 15.*

40 Licitè contrahit ille, qui non contrahit ratione copulæ, quamuis non intendat sobolem, nec remedium concupiscentiæ, ut contingit in matrimonio Beatæ Virginis, *l. 2. disp. 19. num. 20.*

41 Contrahere principaliter ob copulam, pulchritudinem, diuitias, & paces componendas, est peccatum veniale. Idem dicendum, quando attendit ad finem matrimonij principalem alium extraneum illi præferens. Idem dicendum de contrahente in ordine ad copulam, quando datur spes habendi prolem. Nulla tamen erit culpa, quando fines eliguntur, non ut fines, sed ut ratio applicationis, ut sit communiter, vel quando aliquis contrahit in ordine ad copulam, quando non datur spes habendi prolem. Attamen contrahere ob finem venialem, est veniale, & ob finem mortalem, vel expressam conditionem excludendi fines matrimonij, est mortale, *l. 2. disput. 29. à numer. 21. vsque ad 29.*

42 Matrimonium inualidum ob aliquod
impe-

impedimentum occultum, potest revalidari, si contrahentes renouent consensus, dum modo Parochus & testes ignorent illud, & periculum non sit, vt deregatur impedimentum, & probetur in foro exteriori. Idem dicendum de matrimonio nullo ob metum occultum, vel ob secretum occultam, & ab alio ignoratam, vel ob occultum ætatis defectum, licet hoc tale matrimonium sit malâ fide contractum, & non obstante clausula, quæ solet apponi in dispensationibus, v. g. (vt contrahant secundam formam Concil. Tridentin.) *lib. 2. tota disputat. 37.*

43 Coniux nullitatis matrimonii conscius ob impedimentum dirimens, siue diuino, siue humano iure; in nullo euentu potest reddere debitum coniugi ignorati, licet excommunicetur ab Ecclesia, vitæque periculum subeat, grauissimaque sequantur scandala, *lib. 2. disp. 29. nu. 8.* Dum tamen compellitur, potest vti his quatuor remedijs. 1. In locum fugere, vbi scandalum cesserit. 2. Si matrimonium non est consummatum, petat dispensationem à Pontifice, vel ingrediatur religionem, sed non tenetur. 3. Vt coniux impedimenti conscius petat diuortium ob sæuitias, si fortè concurrant. 4. Quod possunt habitare tanquam fratres & cum animo nunquam reddendi debitum, & potest scæuina coacta pati concubitum, non se accommodando, quando nullo modo potest subreter fugere. Sed hoc nunquam licet,

O

nec

nec est consulendum, *lib. 2. disp. 39. à num. 15. usque ad 16.*

44 Consummare matrimonium, non premissis denuntiacionibus, vel iusta dispensatione omissis, vel absque illa, est mortale, non solum prima vice, sed toties, quoties habetur copula. Item peccant contrahentes differendo publicationem, & consummationem, *lib. 2. tota disp. 11.*

45 Consummare matrimonium ante benedictiones Ecclesie, nulla culpa est. Imò aliquando ellet consilium consummare ante illas, nisi adsit contemptus, vel scandalum, vel excommunicatio lata in aliqua diœcesi contra consummantes ante illas. Et esto sit peccatum veniale, non intelligitur, nisi tantum de. *lib. 3. tota disp. 12.*

46 Matrimonium contractum dispensatione pro foro conscientie, est soluendum, si impedimentum delatum fuerit ad forum eternum, *lib. 3. disp. 15. nu. 17.*

47 Matrimonium contractum sine parochia in articulo mortis, nullo modo est validum, nec ex dispensatione Episcopi; nec sciet maioris viciniae parte, *lib. 3. disp. 17. à nu. 3. usque ad 7.* Infideles tamen habitantes Christianorum loca, non tenentur contrahere coram parochia, & testibus, *ibid. nu. 8.* Fideles tamen contrahentes sine illo, ignorantibus inuincibiliter decretum Tridentinum, contrahunt inualide, *ibid. nu. 10.*

48 Matrimonium contractum ab incolis locorum, ubi Concilium non viget, nec fuit publicatum, est validum sine parochis, & testibus, *lib. 3. disp. 13. nu. 1.*

49 Ad valorem matrimonij requiritur proprius parochus, qui est alterius tantum. Et potest utriusque parochus, non solum in propria, sed in aliena parochia, vel diocesi eos matrimonio coniungere, *lib. 3. disputat. 19. nu. 2. 4. & 14.*

50 Matrimonia præsumpta cessant per Titid. *lib. 3. disp. 40. nu. 3.* Nec sponsalia per iuramentum celebrata coram parochis, & testibus sunt matrimonium, *ibid. nu. 5.* Nec per copulam occultam transeunt in matrimonium, *ibid. nu. 7.* Nec matrimonium impuberum, aut puberis cum impubere, contractum coram Parochis & testibus, transit in matrimonium per copulam habitam legitima ætate, vel per consentium occultum, *ibid. à nu. 9. vsque ad 10.*

51 Contrahere matrimonium licitum est tempore feriæ, si absque magna solemnitate, & pompa fiat. Si tamen sit alicubi consuetudo, ut nullo modo celebretur, illi standum est, *lib. 7. disp. 7. nu. 12. & 13.* Tamen denuntiatioes tunc possunt fieri, *ibid. nu. 8.*

52 Iniens matrimonium scienter cum habente votum castitatis, religionis, assumendi ordines sacros, aut non ineundi matrimonium, peccat mortaliter, *lib. 7. disp. 11. nu. 11.*

53 Matrimonium interdictum esse iure natura

turæ in aliquo gradu, & esse iure naturæ iuratum, non est idem, *lib. 7. disp. 15. nu. 3.*

54 Matrimonium Eunuchorum habentium vnum testiculum, validum est. Secus de carentibus vtroque, *lib. 7. disp. 92. à nu. 14. vsque ad 180.* Tamen factus eunuchus vtroque carens post matrimonium contractum, potest licet petere, & reddere, *lib. 7. disp. 102. nu. 7.*

55 Fidelis subditus infidelibus Principibus astringitur legibus eorum iustis irritantibus matrimonia in omnibus casibus, in quibus ad alias eorum leges tenetur, *lib. 7. disputat. 1. num. 7.*

56 Fidelis contrahens matrimonium apud infideles, ubi domicilium habet, cum impedimento aliquo dirimenti ab Ecclesia inducto non valet. Secus dicendum de infideli contrahenti extra patriam, in loco Principi Christiano, aut alij Principi infideli subiecto, cum impedimento dirimenti statuto à suo solum Principe, *lib. 7. disp. 3. num. 10.*

57 Indi noui orbis de priuilegio Pauli, possunt in tertio, & quarto gradu matrimonio coniungi, licet alter in secundo, vel in primo gradu distet, siue gradus sint cōsanguinitatis, siue affinitatis. Per Indos autem intelliguntur soli neophyti noui orbis, id est, omnium prouinciarum Indorum, *lib. 8. disputation. 24. num. 35.*

58 Indi neophyti sunt exempti in causis matrimonialibus ab ordine iudiciario seruando.

Et Re-

Et Religiosi, quorum cura commissæ est à suis prælatis habentes consensum Episcopi, possunt circa illos in omnibus causis matrimonialibus procedere in utroque foro, & non tenentur seruare ordinem iudicij, *lib. 10. disp. 19. nu. 1. & 2.*

59 Illud matrimonium dicitur indignum, ratione cuius filij priuari possunt alimentis, & dote, quod non potest fieri sine dedecore iuxta ciuitatis mores, tam generis corporalis, quam animi: v. g. si coniux sit meretrix. Item dicitur indignum ex bonæ fortunæ, nisi aliunde excessus compensetur. Item ratione alicuius impedimenti, *lib. 4. disput. 26. à num. 22. vsque ad 26.*

60 Requiritur duo testes cum Parocho, vt matrimonium valeat, rationis vsum habentes, præsentemque sint moraliter simul, & non successiue, licet non habeant condiciones requisitas in iure, & qualitates, & licet sint infames, excommunicati, parentes, consanguinei, serui, familiares, scemina infideles. Et lite agitata adhibetur fides similibus testibus, & sufficiunt testes non rogati, *lib. 3. disp. 41. à nu. 1. vsque ad 7.*

61 Præsentia parochi, & testium non sufficit corporea, vt valeat matrimonium, sed requiritur præsentia moralis & humana, qua parochus, & testes intelligant consensum vtriusque contrahentis, saltem percipiendo illum aliquo sensu, vt si non audiant verba, videant tamen

tamen signa mutui consensus, quamvis solum
intelligent per interpretem, vt si contrahentes
sint distincti idiomatis. Et in hoc casu creden-
dum est solum interpretis dicto. Idem dicen-
dum de præsencia parochi & testium violenta,
etiam cum dolo, vel alia ficta causa. Idem si
celebretur matrimonium coram parcho &
testibus casu transeuntibus, & videntibus. Se-
cùs dicendum, si parochus accessit cum animo
attendendi, & postea tempore contractus va-
gatione mentis distrahatur. Tamen peccabit
mortaliter contrahentes, si coram parcho
inuito, aut dolo vocato contrahant: Idem si
parochus casu transeat, vel dolo ad aliud vo-
catus accedat. Secùs, si contrahant coram te-
stibus vi detentis. Item valet matrimonium
celebratum coram alieno sacerdote de licentia
proprij, licet licentia sit extorta metu cadente
in virum constantem: vel si impetrata fuit do-
lo, aut mendacijs, aliàs nullo modo conceden-
da, *lib. 3. tota disp. 39.*

Medicus.

1. Medicus licetè potest applicare prægnan-
ti, quando probabiliter creditur, fœtum esse
animatum, cum abortus periculo, medicinas
quæ sũt ordinatæ per se, & directè ad morbos
prauos, quæ humores expellendos, pristinaque
salutem restituendam, vt est venarum ruptio
ventris purgationi pharmaca deseruientia,
balnea, &c. Non autem si fuerint directè ad
occisionem tendentes, vt venenum, dilacerati-
o;